

This is a self-archived version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Author(s): Möttönen, Tuomas

Title: Suomalaisen makeisteollisuuden kehittäjä Reino Olkku

Year: 2023

Version: Published version

Copyright: © 2023 Viipurin Suomalainen Kirjallisuusseura ry

Rights: In Copyright

Rights url: <http://rightsstatements.org/page/InC/1.0/?language=en>

Please cite the original version:

Möttönen, T. (2023, 16.2.2023). Suomalaisen makeisteollisuuden kehittäjä Reino Olkku. Wiipuri.fi. <https://wiipuri.fi/tarinat/suomalaisen-makeisteollisuuden-kehittaja-reino-olkku/>

Suomalaisen makeisteollisuuden kehittäjä Reino Olku

Reino Olku (1906–1989) oli muun muassa Viipurissa ja Kouvolassa vaikuttanut Suomen makeisteollisuuden uranuurtaja. Hänet muistetaan erityisesti lakritsitehtailijana yritystensä Papulan Vesitehdas Oy:n ja Makeis- ja Mehu Oy:n kautta. Liiketoimintansa lisäksi Olku oli elämänsä varrella aktiivinen esimerkiksi partioliikkeen, setlementtiliikkeen ja karjalaisyhdistysten parissa.

Reino Olku syntyi 1906 Viipurin Loikkasessa. Isänsä Elias Olku toimi Viipurin lääninvankilan vanginvartijana ja myöhemmin talousvahtimestarina. Reino oli yhdeksänlapsisen perheen kolmanneksi vanhin lapsi. Nuoruudessaan hän harrasti partiota ja monenlaista urheilua (mm. jalkapalloa ja hiihtoa). Hänen unelmansa oli oman yrityksen perustaminen.

Kansakoulun oppimäärän suoritettuaan 16-vuotias Olku oli muutaman vuoden asiapoikana P. J. Pesonen Oy:n tukku- ja vähittäisliikkeessä. Pesosen liikettä pidettiin ensimmäisenä merkittävänä suomalaisena tukkuliikkeenä Viipurissa ja sitä sanottiin liikemiesten korkeakouluksi. Olku kävi kaksivuotisen Viipurin kauppakoulun. Varusmiespalveluksen jälkeen Olku oli noin vuoden Kauppa Oy J. Hallenbergissa puutavaramyyjänä, mutta palasi sitten 1928 konttoristiksi Pesoselle.

Tukku- ja vähittäisliikkeiden lisäksi Olku toimi 1920-luvulla nuorisotyönjohtajana Toukolan setlementissä, jossa hän tutustui puutarhatuotteiden tuotantoon. Hän tutki kauppa- ja teollisuusministeriön toimeksiannosta Englannissa marjojen viennin mahdollisuuksia. Samalla hän suoritti Lontoossa kaupallisen alan opintoja ja kursseja. Olku valittiin 1936 toimitusjohtajaksi turkulaisen Puutarhatuotteiden Jalostaja Oy:hyn, joka liitettiin 1940 Huhtamäki-yhtymä Oy:hyn.

Yrityksen perustaminen Viipurissa

Olkun oma yritystoiminta alkoi jatkosodan aikana. Hän oli palannut Viipuriin ja perusti 1942 veljiensä kanssa Makeis- ja Mehu Oy:n. Se keskittyi marjojen ja hedelmien jalostukseen. Samaan aikaan 36-vuotias Olku hankki omistukseensa virvoitusjuomien valmistajan Papulan Vesitehdas Oy:n. Tehtaan olivat perustaneet keväällä 1906 Richard Ötzmann ja Joseph Forsten. Tiilitehtaistaan tunnetussa Papulassa toimivat myös mm. Viipurin Makeisteollisuus Oy, Margariinitehdas Karjala, I. Siljanderin autokorjaamo ja -maalaamo sekä K. Widingin Auto- ja Moottorikorjaamo. Limonadi- ja kivennäisvesitehtaan omistus siirtyi 1918 Matti Kottoselle, joka jatkoi virvoitusjuomatehtaan toimintaa sotiin saakka. Olku osti myös Viipurin Puuteollisuus Oy:n.

Papulan Vesitehdas Oy:n etiketti. Kuva: Suomen tavaraleimarekisteri: Suomen virallisen lehden liite, 6/1931.

Papulan näkötorni pääsi Papulan vesitehtaan vuonna 1944 rekisteröityyn tunnuksen. Kuvat: WAY. B4a43. (CC BY 4.0); Tavaraleimarekisteri: Virallisen lehden liite, 2-3/1944.

Olkun johtaman yritysryppään toiminta Viipurissa päättyi kesäkuussa 1944, muutamaa viikkoa ennen Viipurin valtausta. Makeis- ja Mehu Oy:n tuotantokoneet siirrettiin Uuteenkaupunkiin, mistä hankittiin oma tehdaskiinteistö. Seuraavana vuonna siellä valmistettiin ensimmäisen kerran lakritsia (mm. tuotenimi Mainio Lakritsi), josta sittemmin tuli yksi yrityksen pitkäaikaisimmista tuotteista. Viimeiset Makeis- ja Mehu Oy:n ja Papulan Vesitehdas Oy:n henkilöstöön kuuluneet poistuvat Viipurista 17.6.1944. Papulan Vesitehdas Oy:n tehdas evakuoitiin Lappeenrantaan.

Muutto Kouvolaan

Lappeenrannasta Olku siirtyi sattuman kautta Kouvolaan. Hänen sisarensa, lehtori Lempi Olku oli muuttanut Kouvolaan välirauhan aikana Viipurin tyttökoulun mukana. Veljensä Väinö Olku oli perustanut v. 1945 kaupan Kouvolaan. Reino Olkun perhe muutti Kouvolaan v. 1946 ja seuraavana vuonna sinne tuli Papulan Vesitehdas. Viipurin Puuteollisuus Oy siirtyi Kouvolan Harjun aseman lähelle.

Olku oli aloittanut lakritsin valmistuksen Uudessakaupungissa joulukuussa 1945. Makeis- ja Mehu Oy sai tuolloin valtiovalalta erän raaka-aineita lakritsin valmistamiseen. Koko makeistuotanto siirtyi v. 1960 uusiin tiloihin Kouvolaan, jossa yhtiön toiminta laajeni, ja siihen tuli mukaan myös leipomo ja useita kahviloita. Lakritsista tuli yhtiön menekkituote. Englantilainen lakritsikonsultti H. Knoch sääti valmistusreseptiä maistuvammaksi. Yhtiön suosikkituotteen

Käytämme sivuillamme evästeitä, jotta voimme tarjota hyvän käyttäjäkokemuksen. Jatkamalla sivun käyttöä hyväksyt evästeiden käytön.

[Ok](#)

Olkku oli kaikkien yritystensä hallituksen puheenjohtaja. Pääyri­tyksen tuotanto koostui hedelmien ja marjojen jalostuksesta sekä makeisten, hillojen, marmeladien ja mehujen valmistuksesta. Papulan Vesitehdas Oy valmisti virvoitusjuomia vuoteen 1971 saakka. Samalla päät­yi vuonna 1948 perustetun Papulan Leipomo Oy:n toiminta. Sen tuotteita oli myyty muun muassa Papulan kahviloissa.

Makeis- ja Mehu Oy:n ja sen sisaryritysten toiminta säilyi pääpiirteissään samanlaisena aina 1980-luvun lopulle saakka, jolloin yrityksen johdossa tehtiin sukupolvenvaihdos. Makeis- ja Mehu Oy:n toiminta loppui 1990. Kouvolan Lakritsin valmistus oli siirtynyt suurimmalle osakkeenomistajalle Papulan Vesitehdas Oy:lle, joka luopui kaikesta muusta tuotannosta paitsi lakritsista. Sitä valmistetaan nykyisin Kouvolan Lakritsi Oy:n nimellä. Kouvolan Lakritsia on tehty yhtäjaksoisesti vuodesta 1960 lähtien samassa paikassa Kouvolan Tornionmäessä.

Reino Olkun pääosin omistaman yrityskokonaisuuden työntekijämäärä vaihteli 1940-luvulta 1980-luvulle 35:stä 50:een. Olkun mukaan ”omaisuus jäi Viipuriin, joten toinen tasku oli tyhjä ja toisessa ei ollut mittää, mutta konstit jäivät. Niiden avulla me haluamme antaa panoksemme Kouvolan hyväksi.” (Kouvolan Sanomat 1980-luvulla).

Pekka Olkku (vas.), Reino Olkku ja Toimi Olkku seuraavat Kouvolan Lakritsin valmistusta Makeis- ja Mehu Oy:n tehta­an tuotantotiloissa 1980-luvulla. Kuva: Raimo Sävilä, Kouvolan kaupungin­museo.

Olkku oli Kouvolan liikemiesyhdistyksen puheenjohtaja vuosina 1948–1955. Hänet tunnettiin miehenä, joka nousi juoksupojasta kauppaneuvokseksi. Arvonimen hän sai v. 1956. Hänellä oli myös laajat liikemiesverkostot. Olkku vaikutti koko Kouvolan kehittymiseen. Hän teki tiivistä yhteistyötä kauppalanjohtaja Erkki Tuulen kanssa.

Reino Olkun kaikki kolme poikaa osallistuivat ainakin ajoittain yrityskokonaisuuden johtamiseen. Olkku säilytti toimitusjohtajuuden itsellään kuitenkin vuoteen 1986 saakka, jolloin poikansa, ekonomi Pekka Olkku nimitettiin toimitusjohtajaksi. Perheyhtiön toiminnassa olivat mukana myös Reinon veljet (Ilmari, Toimi, Onni ja Väinö).

Makeis- ja Mehu Oy:n makeisten pakkaamista käsin Uudessakaupungissa. Kuva: Uudenkaupungin museo.

Karjala-aktiivi

Reino Olkku piti nuorison parissa tehtyä työtä tärkeänä. Hän oli jo 1930-luvulla mukana setlementtityössä. Hän osallistui niin Viipurissa kuin Kouvolassakin partiotoimintaan ja kuului Suomen Partiopoikaliiton hallitukseen sotavuosien jälkeen. Kaikkein mieluisinta Olkulle oli evankelis-luterilaisen kirkon varhaisnuorisotyötä harjoittaneen Poikien Keskuksen palvelutoiminta. Hän kuului Poikien Keskuksen hallitukseen sen perustamisesta vuodesta 1946 lähtien aina vuoteen 1980 asti. Olkku oli myös Kouvolan Nuorten Miesten Kristillisen Yhdistyksen johtokunnan jäsen ja toimi puheenjohtajana vuodesta 1968 lähtien.

Reino Olkku ei unohtanut juuriaan Karjalassa. Olkku oli Uudenkaupungin Karjalaisseuran puheenjohtajana vuosina 1944–1946. Hän kuului Karjalan Liiton teollisuustoimikuntaan vuosina 1945–1951. Karjalaisen pienteollisuussäätiön hallintoneuvoston puheenjohtajana hän oli vuodesta 1955 lähtien.

Kauppaneuvos Reino Olkku kuoli Kouvola­ssa 23.6.1989. Kuollessaan hän oli 83-vuotias.

Kirjoittaja: FT Tuomas Möttönen, 16.02.2023

Lue lisää

- Hoffman, Kai, Reino Olkku. Suomen talouselämän vaikuttajat -verkkojulkaisu (SKS).
- Laila Sairo, Kouvolan Lakritsin juuret juontavat Viipurin Papulaan, Karjalan Kunnaat 17.5.2018.
- Sakari Viinikainen, Kouvolan Liikemiesyhdistys 100 vuotta, 2015.
- Kouvolan Lakritsi Oy:n nettisivut / Lakutehtaan virstanpylväitä / Muutaman lakupalan mittainen historiikki.

WIIPURI.FI

Menu

Käytämme sivuillamme evästeitä, jotta voimme tarjota hyvän käyttäjäkokemuksen. Jatkamalla sivun käyttöä hyväksyt evästeiden käytön.

Ok

[Kirjallisuus](#)

[Kuvat](#)

[Luennot](#)

Yhteystiedot

Viipurin Suomalainen Kirjallisuusseura ry
Aleksis Kiven katu 56 b 42 a 00510 Helsinki

viipuriportaali@gmail.com

[Vieraile sivullamme](#) →

[Vieraile Facebook-sivullamme](#) →

[Tietosuojaseloste](#) © 2024 Wiipuri.fi. Crafted by [Valve](#).

Käytämme sivuillamme evästeitä, jotta voimme tarjota hyvän käyttäjäkokemuksen. Jatkamalla sivun käyttöä hyväksyt evästeiden käytön.

[Ok](#)